Instanţa de fond: Judecătoria Chişinău, sediul Central (jud. M. Fondos-Fraţman)

Dosarul nr. 2ri-272/25 (2-24116031-02-2ri-17062025)

D E C I Z I E

27 octombrie 2025 mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru

Având în componenţa sa:

Preşedintele completului, judecătorul Sîrbu Victoria

Judecătorii Bagrin Lucia și Cașcaval Andrei

examinând fără participarea părţilor, recursul declarat de către administratorul al insolvabilității, Ciobanu Lilian în interesele S.R.L. ,,Hollman Construct", în cauza de insolvabilitate ,intentată în privința S.R.L. ,,Hollman Construct" împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 29 mai 2025, prin care s-a admis în parte contestația depusă de către Basist Raisa și s-a validat creanța înaintată de Basist Raisa în cuantum de 127 694,07 lei ca creanţă chirografară de rangul VI împotriva patrimoniului debitorului S.R.L. ,,Hollman Construct",

C O N S T A T Ă:

Poziţia instanţei de fond:

În procedura Judecătoriei Chișinău, sediul Central se află spre examinare cauza de insolvabilitate intentată în privința S.R.L. ,,Hollman Construct".

La 6 februarie 2025 Basist Raisa prin intermediul avocatului Roșca Nicolae a depus contestație împotriva creanțelor neadmise de către administratorul insolvabilității, în tabelul definitiv al creanțelor împotriva patrimoniului debitorului S.R.L. ,,Hollman Construct".

În motivarea contestației, a invocat că prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 8 noiembrie 2024 a fost constată insolvabilitatea debitorului S.R.L. „Hollman Construct" şi s-a intentat procesul de insolvabilitate față de S.R.L. „Hollman Construct", cu obligarea debitorului să prezinte un plan al procedurii de restructurare.

S-a ridicat dreptul lui Gundiuc Cristian de la gestionarea S.R.L. „Hollman Construct" și s-a desemnat în calitate de administrator al insolvabilității, administratorul autorizat Ciobanu Lilian, deținătorul autorizație nr. 86 din 14 ianuarie 2015, eliberată de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

S-a obligat administratorul insolvabilității:

a) să notifice creditorii debitorului despre înregistrarea cererilor de validare a creanţelor în vederea întocmirii tabelului definitiv a creanţelor, precum şi să facă un apel special în adresa creditorilor garantaţi cu propunerea de a preciza neîntârziat bunurile asupra cărora deţin un drept preferenţial, până la data de 23 decembrie 2024;

b) să verifice, să întocmească şi să prezinte instanţei de insolvabilitate, tabelul definitiv al creanţelor şi un raport amănunţit asupra cauzelor şi împrejurărilor care au condus la insolvabilitate, cu menţionarea persoanelor cărora le-ar fi imputabile şi premisele angajării răspunderii acestora în condiţiile legii, până la data de 16 ianuarie 2025. Ședința de validare a creanțelor a fost stabilită pentru data de 13 februarie 2025, ora 14:30.

Basist Raisa la data de 19 decembrie 2024 a depus cerere de înaintare a creanțelor, prin care au solicitat validarea creanței garantate a creditorului deținută față de patrimoniul debitorului în sumă de 398 603 lei echivalentul sumei de 19000 euro, ce rezultă din contractul de investiție nr. 21/08-D din 21.08.2017 precum și validarea creanței chirografare de rangul V a creditorului, în sumă de 354 808,54 lei cu titlu de dobândă de întârziere.

Potrivit tabelului definitiv al creanțelor, administratorul insolvabilității a admis doar creanța garantată integral iar în ce privește creanțele solicitate la rangul V au fost incluse cu mențiunea „0”.

Prin urmare Basist Raisa nu este de acord cu neadmiterea creanței chirografare la rangul V ce rezultă din dobânzi de întârziere.

Totodată, după examinarea raportului administratorului insolvabilității, s-a constatat că debitorul a fost anterior supus la două proceduri de insolvabilitate.

În acest context, Basist Raisa a procedat la recalcularea dobânzilor de întârziere, cu excluderea perioadelor aferente acestor două proceduri, precum și a perioadelor de stare excepțională, astfel încât, la data intentării procesului de insolvabilitate, rezultă suma de 197 476,27 lei, sumă care urmează a fi inclusă de către administratorul insolvabilității la rangul corespunzător.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Central din 29 mai 2025 contestația depusă de Basist Raisa s-a admis parțial și s-a validat creanța înaintată de Basist Raisa în cuantum de 127 694,07 lei ca creanţă chirografară de rangul VI împotriva patrimoniului debitorului S.R.L. „Hollman Construct” în proces de insolvabilitate. Totodată, s-a obligat administratorul insolvabilității să rectifice tabelul definitiv al creanțelor debitorului.

Pentru a dispune astfel, prima instanță a reținut că, în temeiul art. 944 alin. (1) și art. 874 alin. (1) Cod civil, creditorul este îndreptățit la dobândă de întârziere în cazul neexecutării obligației de a da sau de a face, începând cu data imediat următoare scadenței, cu aplicarea reglementărilor în vigoare începând cu 1 martie 2019.

Instanța a reținut că poziția administratorului insolvabilității de a respinge integral dobânzile de întârziere este nejustificată, întrucât, în principiu, creanța cu acest titlu este susceptibilă de validare.

Totodată, instanța a reținut că neexecutarea obligației debitorului este justificată pentru perioadele în care acesta a fost supus procedurilor de insolvabilitate, în sensul art. 903 și art. 904 Cod civil, aceste perioade constituind impedimente aflate în afara controlului debitorului, pentru care nu poate fi imputată întârzierea.

Instanța a mai reținut că, deși Basist Raisa a exclus din calcul perioadele celor două proceduri de insolvabilitate, calculul dobânzilor de întârziere este eronat, întrucât au fost excluse 1013 zile, iar corect era necesară excluderea a 1113 zile.

Prima instanță a reținut că se impune validarea parțială a creanței cu titlu de dobândă de întârziere, stabilind cuantumul corect al acesteia la 127 694,07 lei, sumă ce urmează a fi înscrisă la rangul VI al creanțelor chirografare.

Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, la 11 iunie 2025, reprezentantul recurentei a depus recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 29 mai 2025, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii instanței de fond şi soluționarea problemei prin respingerea contestației în sensul formulat.

Argumentele părţilor:

În motivarea recursului, recurentul a reținut că, în cadrul procedurii de insolvabilitate, Basist Raisa a solicitat validarea creanței în sumă totală de 753 411,54 lei, din care 398 603 lei la rangul garantat și 354 808,54 lei la rangul V, însă în tabelul creanțelor aceasta a fost inclusă doar cu 366 337,10 lei la rangul garantat și cu 0 lei la rangul V.

În dezacord cu această situație, Basist Raisa a formulat contestație, iar recurentul, prin referința depusă, și-a menținut poziția inițială de respingere a sumelor neadmise.

Recurentul a arătat că, prin încheierea contestată, instanța de judecată a admis parțial contestația intimatului și a validat creanța în cuantum de 127 694,07 lei ca creanță chirografară de rangul VI, concluzionând că respingerea integrală a dobânzilor de întârziere de către administratorul insolvabilității ar fi nejustificată. În opinia recurentului, această soluție este contrară prevederilor legale și rezultatul unei aprecieri pripite a circumstanțelor cauzei.

Recurentul a subliniat că instanța era obligată să soluționeze contestația strict în limitele cererii formulate de contestatarul-intimat, or acesta a solicitat expres validarea dobânzii de întârziere la rangul V.

O asemenea cerere nu putea fi admisă, întrucât art. 43 din Legea insolvabilității prevede în mod expres că dobânda de întârziere poate fi validată

exclusiv la rangul VI, motiv pentru care contestația trebuia respinsă ca neîntemeiată.

Totodată, recurentul a invocat faptul că intimatul nu și-a executat integral propriile obligații contractuale, întrucât, deși contractul prevedea achitarea sumei de 20 000 euro, acesta a achitat doar 398 603 lei (aproximativ 19 000 euro), sumă deja validată în tabelul creanțelor. În aceste condiții, intimatul nu poate pretinde dobândă de întârziere pentru neexecutarea obligațiilor de către debitor.

Recurentul a mai arătat că neachitarea integrală a prețului a determinat imposibilitatea executării corespunzătoare a obligației de către debitor, situație ce trebuie avută în vedere la aprecierea temeiniciei calculului dobânzii de întârziere, în contextul dispozițiilor art. 901 alin. (1) și (3) Cod civil, potrivit cărora creditorul nu poate invoca neexecutarea obligației atunci când aceasta a fost cauzată de propria sa conduită.

Deasemenea, recurentul a menționat că au fost admise spre validare doar acele sancțiuni pecuniare constatate prin acte judecătorești irevocabile, restul fiind corect incluse cu valoarea zero, având în vedere că debitorul a fost anterior supus la două proceduri de insolvabilitate, perioade în care calcularea sancțiunilor pecuniare a fost interzisă. În opinia recurentului, neexecutarea obligațiilor de către debitor a fost determinată de imposibilitatea obiectivă de executare și nu de rea-credință.

În continuare, recurentul a invocat caracterul justificat al neexecutării obligațiilor în sensul art. 903 și art. 904 Cod civil, arătând că procedurile anterioare de insolvabilitate au constituit impedimente aflate în afara controlului debitorului, astfel încât efectele negative ale acestora nu pot fi puse în sarcina acestuia.

În final, recurentul a susținut că dobânda de întârziere a fost calculată pentru o perioadă de 5 ani (2019 - 2024), deși termenul general de prescripție este de 3 ani, astfel încât creanța este prescrisă cel puțin parțial, incertă și condiționată de existența unui litigiu de drept ce urmează a fi soluționat de instanța de drept comun. Din aceste considerente, recurentul a concluzionat că sancțiunile pecuniare au fost corect admise cu valoarea zero și că soluția instanței de admitere parțială a contestației este nelegală.

Termenul de declarare a recursului:

În conformitate cu art. 423 alin. (1) Cod de procedură civilă „*încheierea dată în primă instanţă poate fi atacată cu recurs, separat de hotărîre, de către părţi şi de ceilalţi participanţi la proces în cazurile prevăzute de prezentul cod şi de alte legi, precum şi în cazurile în care încheierea face imposibilă desfăşurarea de mai departe a procesului. Ea se examinează în recurs conform regulilor stabilite de prezentul capitol*”.

Potrivit art. 424 alin. (1) Cod de procedură civilă „*Curţile de apel examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de judecătorii* ”.

În conformitate cu art. 8 alin. (2), (6) al Legii insolvabilităţii nr. 149 din 29 iunie 2012 „*încheierile instanţei de insolvabilitate pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile de la data comunicării şi numai în cazurile expres prevăzute de prezenta lege. Termenul de recurs, precum şi recursul declarat nu suspendă executarea încheierilor instanţei de insolvabilitate. Cererile de apel şi de recurs se examinează în modul prevăzut de Codul de procedură civilă, cu excepţiile stabilite în prezenta lege* ”.

Potrivit art. 425 Cod de procedură civilă ”*termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii* ”.

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru, reţinând că prin cererea de recurs se contestă încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 29 mai 2025, conchide că recursul declarat de administratorul autorizat, Ciobanu Lilian în interesele S.R.L. „Hollman Construct” la 11 iunie 2025, a fost depus în interiorul termenului legal.

Aprecierea instanţei de recurs:

Analizând legalitatea şi temeinica încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate de recurentă şi a materialelor din dosar, Colegiul Curţii de Apel Centru conchide că recursul urmează a fi admis, cu casarea încheierii instanţei de fond şi trimiterea problemei la rejudecare, reieşind din considerentele ce succed.

Conform art. 359 din Codul de procedură civilă „*Cererea de declarare a insolvabilităţii se judecă în instanţă conform normelor generale din prezentul cod, cu excepţiile şi completările stabilite de legislaţia insolvabilităţii*”.

Conform art. 1 alin. (4) din Legea insolvabilităţii „*procesul de insolvabilitate se desfăşoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă şi cu cele ale prezentei legi”.*

Conform art. 424 alin. (1) din Codul de procedură civilă „*Curţile de apel examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de judecătorii*”.

În condiţiile art. 426 alin. alin. (2) şi (3) din Codul de procedura civilă „*recursul se depune la instanţa a cărei încheiere se atacă. Recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinţei la recurs, fără examinarea admisibilităţii şi fără participarea părţilor*”.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă „*b) să admită recursul şi să caseze integral sau parţial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluţionată prin încheierea casată*”.

Potrivit materialului probator, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 8 noiembrie 2024, s-a obligat administratorul insolvabilității:

a) să notifice creditorii debitorului despre înregistrarea cererilor de validare a creanţelor în vederea întocmirii tabelului definitiv a creanţelor, precum şi să facă

un apel special în adresa creditorilor garantaţi cu propunerea de a preciza neîntârziat bunurile asupra cărora deţin un drept preferenţial, până la data de 23 decembrie 2024.

b) să verifice, să întocmească şi să prezinte instanţei de insolvabilitate, tabelul definitiv al creanţelor şi un raport amănunţit asupra cauzelor şi împrejurărilor care au condus la insolvabilitate, cu menţionarea persoanelor cărora le-ar fi imputabile şi premisele angajării răspunderii acestora în condiţiile legii, până la data de 16 ianuarie 2025.

Ședința de validare a creanțelor a fost stabilită pentru data de 13 februarie 2025, ora 14:30.

Colegiul constată că, la 19 decembrie 2024, Basist Raisa a depus cerere de înaintare a creanțelor, prin care a solicitat validarea creanței garantate deținute față de patrimoniul debitorului în sumă de 19 000 euro, echivalentul a 398 603 lei, cu titlu de preț al contractului de investire a mijloacelor bănești în construcția imobilului nr. 21/08-D din 21.08.2017, având ca obiect apartamentul nr. 76, cu numărul cadastral 0100313284.02.076, situat la et. 12 scara I, în blocul locativ din mun. Chișinău, str. Profesor Ion Dumeniuc, 3, și validarea creanței chirografare de rangul V în sumă de 354 808,54 lei, cu titlu de dobândă de întârziere.

Solicitând validarea creanţei în mărime de 398 603 lei, cu titlu de preț al contractului de investire și 354 808,54 lei, cu titlu de dobândă de întârziere, Basist Raisa a prezentat următoarele înscrisuri: contractul nr.21/08-D din 21 august 2017 și chitanța prin care Basist Ion a achitat debitorului suma de 398 603,00 lei.

Instanța de recurs mai constată că, potrivit tabelului definitiv al creanțelor împotriva patrimoniului debitorului, administratorul insolvabilității a admis creanța garantată înaintată de Basist Raisa în cuantum de 398 603 lei, iar creanța solicitată cu titlu de dobândă de întârziere, la rangul V al creanțelor chirografare, a fost inclusă cu valoarea zero.

La 6 februarie 2025, Basist Raisa, prin intermediul avocatului Roșca Nicolae, a depus contestație împotriva neadmiterii creanței chirografare de rangul V, cu titlu de dobânzi de întârziere.

Potrivit pct. 1.1 din contractul nr.21/08-D din 21 august 2017, *executorul, S.R.L. „Hollman Construct” se obligă să construiască şi să transmită în proprietate, iar investitorul, Basist Raisa se obligă să primească și să achite imobilul, în ordinea şi în condiţiile prevăzute în contract.*

Potrivit pct. 1.2 același contract, prin „imobil” se subînțelege: *apartamentul nr. 76 cu numărul cadastral 0100313284.02.076, suprafața de 47,5 m.p., situat la et. 12, scara I, în blocul locativ din mun. Chişinău, str. Prof. Ion Dumeniuc,* 3.

Conform pct. 3.1 al contractului, *pentru dobândirea drepturilor asupra imobilului investitorul se obligă să achite prețul de 20 000 euro.*

Potrivit pct.2.2 din contract, *executorul are dreptul ,,de a prelungi termenul de executare a lucrărilor de construcție revăzut la pct.7.1 al prezentului contract în cazul în care au apărut circumstanțe independente de voința sa, care-l împiedică să-și onoreze obligațiile sale pe un termen nu mai mare de 3 luni, fapt despre care va informa în scris*".

Totodată, potrivit pct. 7.1 din contract, *executorul se obligă să predea în folosință imobilul prevăzut la pct. 1.2 al prezentului contract până la 31 iunie 2018.*

Concomitent, potrivit pct. 7.2 din contract, *în termen de 5 zile lucrătoare din momentul aprobării actului de dare în exploatare a imobilului executorul este obligat să înștiințeze despre acesta investitorul și nu mai târziu de 30 zile lucrătoare din momentul înștiințării – să transmită imobilul investitorului, conform actului de primire – predare (Anexa 3), cu condiția ca investitorul și-a onorat în totalitate obligațiile de achitare a imobilului, prevăzute în pct. 3.3 al prezentului contract.*

Potrivit pct. 9.2 din contractul nr.21/08-D*, acțiunea prezentului contract încetează după transmiterea de către executor către investitor a imobilului conform actului de primire-predare sau în momentul rezilierii acestuia.*

Fiind investită cu examinarea contestaţiilor, instanţa de insolvabilitate a validat creanța înaintată de Basist Raisa în cuantum de 127 694,07 lei ca creanţă chirografară de rangul VI împotriva patrimoniului debitorului S.R.L. ,,Hollman Construct" în proces de insolvabilitate și a obligat administratorul insolvabilității să rectifice tabelul definitiv al creanțelor debitorului.

Prin cererea de recurs administratorul insolvabilității, Ciobanu Lilian şi-a manifestat dezacordul cu admiterea contestaţiilor, insistând asupra faptului că dobânda de întârziere a fost corect respinsă cu valoarea zero, iar validarea acesteia ca creanță de rangul VI este rezultatul unei interpretări eronate a legii și a probelor.

Aşadar, în conformitate cu art. 141 alin. (3) din Legea insolvabilităţii „*la cererea de admitere a creanţelor se anexează documentele justificative din care izvorăsc creanţele*, iar conform art. 140 alin. (3) din Legea insolvabilităţii, „*...creanţele neconfirmate prin cererea de admitere a creanţei nu se includ în tabelul definitiv al creanţelor şi nu se satisfac conform procedurii stabilite de prezenta lege*."

Conform art. 142 alin. (1) din Legea insolvabilităţii „*creanţele se supun procedurii de verificare, prevăzută de prezenta lege, de către administratorul provizoriu sau administratorul insolvabilităţii, sau de lichidator, cu excepţia creanţelor constatate prin titluri executorii*".

În conformitate cu art. 143 alin. (3) şi (5) din Legea insolvabilităţii nr. 149 din 29 iunie 2012 „*tabelul preliminar al creanţelor se va prezenta instanţei de insolvabilitate şi se va comunica de îndată debitorului şi creditorilor ale căror*

creanţe sau drepturi de preferinţă au fost trecute parţial în tabelul preliminar sau respinse, precizînd, totodată, şi motivele. La expirarea termenului de verificare, administratorul/lichidatorul depune imediat tabelul definitiv în instanţa de judecată care examinează cazul de insolvabilitate a debitorului. Creditorii şi debitorul au acces la tabelul creanţelor şi pot face contestaţii faţă de creanţele admise de administrator/lichidator în tabel, precum şi asupra celor înlăturate”.

Potrivit art. 143 alin. (6) din Legea insolvabilităţii nr. 149 din 29 iunie 2012 „*o creanţă acceptată şi inclusă de administratorul insolvabilităţii/lichidator în tabelul definitiv al creanţelor se consideră validată dacă, cu cel puţin 3 zile lucrătoare înainte de şedinţa de validare, nu a fost contestată de debitor sau de un creditor ori dacă contestaţia ridicată a fost înlăturată. Contestaţia debitorului nu se opune validării creanţei*”.

Prevederile art. 144 alin. (1) şi (2) din Legea insolvabilităţii nr. 149 din 29 iunie 2012 stipulează că „*debitorul şi creditorii pot să formuleze contestaţii cu privire la creanţele şi la drepturile de preferinţă neadmise sau trecute integral sau parţial de administratorul insolvabilităţii/lichidator în tabelul definitiv. Contestaţiile se depun la instanța de insolvabilitate în termenul prevăzut la art. 143 alin. (6). Contestaţiile înaintate după acest termen se declară tardive şi se restituie fără a fi examinate”.*

Alin. 9 al aceleaşi norme indică că „*instanţa de insolvabilitate soluţionează contestaţia prin încheiere care poate fi contestată cu recurs. Încheierea irevocabilă prin care contestaţia este admisă sau respinsă cu validarea creanţei este executorie pentru administratorul insolvabilităţii/lichidator şi pentru toţi creditorii. încheierea constituie temei pentru rectificarea tabelului definitiv al creanţelor sau a tabelului definitiv consolidat fără a se convoca şedinţă specială de validare”.*

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău, analizând situaţia de fapt din prezenta speţă în raport cu prevederile normelor de drept enunţate, ajunge la concluzia că soluţia instanţei de fond este eronată, din considerentele ce succed.

Colegiul civil reține că, pentru a putea fi validată în procedura de insolvabilitate, o creanță trebuie să întrunească cumulativ condițiile de certitudine, lichiditate și exigibilitate. Creanța este certă atunci când existența sa este ferm stabilită și nu face obiectul unui litigiu serios; este lichidă dacă suma datorată este determinată sau determinabilă printr-un calcul clar, fără a fi necesare evaluări suplimentare și este exigibilă dacă a ajuns la termenul de plată, creditorul având dreptul de a solicita executarea imediată. Lipsa oricăreia dintre aceste condiții împiedică înscrierea creanței în tabelul creditorilor.

Totodată, Colegiul subliniază că cererea de admitere a creanțelor este supusă aceluiași regim juridic ca și cererea de chemare în judecată, fiind necesar ca

aceasta să indice suma pretinsă, temeiul juridic al creanței și să fie însoțită de documente justificative din care creanța izvorăște.

Probațiunea creanței trebuie realizată prin acte primare care să demonstreze existența, întinderea și exigibilitatea dreptului pretins, precum contracte, facturi, chitanțe, ordine de plată, extrase de cont sau procese-verbale. Aceste documente confirmă caracterul real și exigibil al datoriei și permit verificarea valorii exacte, a termenelor de plată și a eventualelor penalități sau garanții, prevenind înscrierea unor datorii fictive, prescrise ori litigioase.

În cadrul examinării contestațiilor, părțile și administratorul insolvabilității au dreptul să administreze orice probe, potrivit Codului de procedură civilă. Existența unui litigiu de drept se constată atunci când creanța pretinsă nu este dovedită prin probele administrate, iar confirmarea acesteia ar presupune efectuarea unor demersuri procesuale suplimentare, incompatibile cu procedura de validare a creanțelor.

Examinând actele și lucrările dosarului, precum și motivele invocate în calea de atac, Colegiul civil reține că soluția pronunțată de instanța de fond în partea ce vizează creanța pretinsă de creditor în sumă de 354 808,54 lei cu titlu de dobândă de întârziere este afectată de deficiențe majore de analiză și motivare, care împiedică exercitarea unui control judiciar efectiv și complet.

Instanța de fond a reținut că, în temeiul art. 944 alin. (1) și art. 874 alin. (1) Cod civil, creditorul este, în principiu, îndreptățit la dobânda de întârziere în cazul neexecutării obligației de a da sau de a face, începând cu data imediat următoare scadenței, cu aplicarea reglementărilor în vigoare începând cu 1 martie 2019.

Totodată, instanța a apreciat că poziția administratorului insolvabilității de respingere integrală a dobânzilor de întârziere ar fi nejustificată, întrucât o creanță cu acest titlu este, în abstract, susceptibilă de validare.

Concomitent, instanța de fond a constatat că neexecutarea obligației debitorului este justificată pentru perioadele în care acesta a fost supus procedurilor de insolvabilitate, în sensul art. 903 și art. 904 Cod civil, aceste perioade constituind impedimente aflate în afara controlului debitorului, pentru care întârzierea nu poate fi imputată. În consecință, instanța a exclus din calcul perioadele 20 august 2020 - 9 decembrie 2021 și 24 iunie 2022 - 12 martie 2024.

Cu toate acestea, deși a reținut existența unor impedimente justificative și a constatat caracterul eronat al calculului prezentat de creditor întrucât au fost excluse doar 1013 zile, iar corect era necesară excluderea a 1113 zile, instanța de fond a procedat la validarea parțială a creanței cu titlu de dobândă de întârziere, stabilind cuantumul acesteia la 127 694,07 lei și înscriind-o la rangul VI al creanțelor chirografare.

Din aceste raționamente, Colegiul civil constată, cu titlu preliminar, existența unei neconcordanțe esențiale între motivarea instanței de fond și pozițiile

procesuale ale părților, neconcordanță care afectează însăși structura logică a soluției pronunțate.

Astfel, instanța de fond a construit soluția pe premisa existenței unei creanțe susceptibile de validare, procedând la „corectarea” cuantumului acesteia.

În schimb, poziția procesuală a debitorului, menținută constant atât în fața instanței de fond, cât și în calea de atac, nu a constat într-o recunoaștere, nici expresă și nici implicită, a dobânzii solicitate, ci s-a limitat la susținerea că aceasta: nu întrunește condițiile legale pentru validare în procedura de insolvabilitate; este lipsită de temei juridic; este afectată de prescripție; a fost corect inclusă în tabelul creanțelor cu valoarea zero.

Prin urmare, instanța de fond a soluționat contestația pe baza unei premise neasumate de părți și care nu a făcut obiectul unei dezbateri contradictorii reale, respectiv existența dreptului material la dobândă de întârziere. Or, o asemenea abordare este incompatibilă cu principiile contradictorialității și dreptului la apărare, în condițiile în care însăși nașterea creanței era contestată în mod esențial.

Într-o asemenea situație, instanța era obligată să cerceteze, cu prioritate și în mod exhaustiv, existența raportului obligațional principal și condițiile în care s-ar fi născut dreptul la dobânda de întârziere. Această cercetare presupunea analiza cumulativă a (i) scadenței obligației pretins neexecutate; (ii) caracterului exigibil al acesteia; (iii) momentului punerii în întârziere; (iv) imputabilității neexecutării; (v) conduitei fiecărei părți în executarea contractului, (vi) legii aplicabile în timp și efectelor asupra prescripției, precum și (vii) metodologiei de calcul.

Or, din considerentele încheierii atacate rezultă că instanța de fond nu a stabilit în mod concret momentul de la care debitorul ar fi intrat în întârziere imputabilă, limitându-se la a enunța, în abstract, regula curgerii dobânzii „din ziua imediat următoare scadenței”. Această omisiune este cu atât mai gravă cu cât obligația pretins neexecutată izvorăște dintr-un contract de investiții, care conține clauze distincte și condiționate privind predarea în folosință, transmiterea prin act de primire - predare, notificarea investitorului și executarea integrală a obligației de plată.

Colegiul reține, deasemenea, că din materialele cauzei nu rezultă existența unei notificări de punere în întârziere, a unei solicitări exprese de predare a bunului sau a unei reacții a debitorului la o asemenea solicitare. În lipsa acestor elemente, instanța nu putea concluziona că debitorul a fost pus în mod legal în neexecutare culpabilă.

Mai mult, clauza contractuală prevăzută la pct. 7.2 condiționează transmiterea imobilului de notificarea investitorului cu privire la aprobarea actului de dare în exploatare. Instanța nu stabilește dacă această notificare a avut loc, când anume și prin ce probă, menținând astfel o stare de incertitudine cu privire la nașterea și exigibilitatea obligației.

Colegiul constată că instanța de fond nu a analizat în mod corelativ obligațiile părților și efectele neexecutării, tratând dobânda de întârziere ca pe o consecință aproape automată.

Or, potrivit contractului, transmiterea imobilului este condiționată de executarea integrală a obligației de plată de către investitor, iar predarea în folosință nu este echivalentă cu transmiterea dreptului de proprietate așa cum este prevăzut la pct.7.1.

Această distincție este esențială, întrucât afectează atât scadența obligației, cât și imputabilitatea neexecutării. Neclarificarea naturii obligației pretins încălcate conduce la imposibilitatea stabilirii certe a momentului de la care ar putea curge dobânda de întârziere.

Instanța de fond a aplicat dispozițiile Codului civil în vigoare începând cu 1 martie 2019, fără a determina însă momentul de la care debitorul a fost pus în întârziere. Or, potrivit art. 7 Cod civil, stabilirea legii aplicabile și examinarea prescripției sunt indisolubil legate de momentul nașterii situației juridice.

În lipsa acestei determinări, instanța nu putea concluziona nici asupra normei materiale aplicabile, nici asupra caracterului prescris sau neprescris al pretenției, aspect care afectează legalitatea soluției pronunțate.

Față de divergența dintre motivarea instanței de fond și pozițiile procesuale ale părților, precum și față de lipsa unei analize complete a fondului raportului obligațional, Colegiul civil constată că nu este posibilă realizarea unui control judiciar complet în calea de atac.

Instanța de recurs nu poate suplini lipsurile de analiză ale primei instanțe fără a soluționa ea însăși fondul cauzei, ceea ce ar echivala cu lipsirea părților de un grad de jurisdicție.

În mod evident, soluționarea contestației creditorului privind neincluderea creanței în sumă de 354 808,54 lei cu titlu de dobândă de întârziere presupune reaudierea părților, administrarea probelor și clarificarea tuturor aspectelor de fapt și de drept menționate anterior, operațiuni care sunt de competența instanței de fond.

În aceste condiții, Colegiul civil apreciază că instanța de control judiciar nu poate lipsi părțile de un grad de jurisdicție în examinarea contestației privind neincluderea creanței cu titlu de dobândă de întârziere în tabelul definitiv al creanțelor, iar remedierea lacunelor de analiză și de motivare constatate poate fi realizată exclusiv prin rejudecarea cauzei de către instanța de fond, cu respectarea principiilor contradictorialității, dreptului la apărare și ale procesului echitabil.

În conformitate cu art. 427 lit. b) şi art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Centru,

D E C I D E :

Se admite recursul declarat de către administratorul insolvabilității, Ciobanu Lilian în interesele S.R.L. „Hollman Construct”.

Se casează încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 29 mai 2025, prin care s-a admis în parte contestația depusă de către Basist Raisa și s-a validat creanța înaintată de Basist Raisa în cuantum de 127 694,07 lei ca creanţă chirografară de rangul VI împotriva patrimoniului debitorului S.R.L. „Hollman Construct”, restituind cauza pentru rejudecare, în aceeaşi instanţă şi în acelaşi complet de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Preşedintele completului, judecător Sîrbu Victoria

Judecătorii: Bagrin Lucia

Caşcaval Andrei